Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000526428

Datum
7 oktober 2026

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met
CZW en RvIG

Bijlage(n)
1

Aan Staatssecretaris BZK
Van DGDOO

nota

0. Beslisnota beantwoording Kamervraag van het lid Emiel van Dijk over het bericht 'Geen scan, geen paspoort'

Aanleiding
Het lid Emiel van Dijk heeft op 24 september 2026 een Kamervraag gesteld aan de staatssecretarissen van Economische Zaken en Klimaat en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het bericht van de regionale omroep 1Twente: 'Geen scan, geen paspoort: aan de gemeentebalie van Enschede en Losser is gezichtsvergelijking nu verplicht'.

Geadviseerd besluit
Graag uw akkoord op verzending van de beantwoording van de Kamervraag.

Kern
De Kamervraag is gericht aan de staatssecretarissen van Economische Zaken en Klimaat en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het advies is dat u de Kamervraag beantwoordt, omdat de Kamervraag onder uw portefeuille valt. Dit is op ambtelijk niveau met EZK afgestemd.

We stellen voor om wat uitgebreider dan gebruikelijk op de Kamervraag in te gaan omdat BZK zelf voornemens is om de wettelijke grondslag voor automatische gezichtsvergelijking in de Paspoortwet, Wet BRP en Wet bap BES in te voeren. De antwoorden op de vraag zijn een goede gelegenheid om de Kamer alvast mee te nemen in de redenering van BZK.

Het nieuwsbericht gaat over de gemeente Enschede die op eigen initiatief automatische gezichtsvergelijking sinds 1 september verplicht inzet bij de balie van burgerzaken, voor processen die identificatie vragen. Identificatie door middel van *visuele controle* van de foto op de id-kaart met het gezicht van de burger is al verplicht. Een verplichte controle met automatische gezichtsvergelijking komt daar nu bij. Dit betekent dat bij weigering geen gebruikgemaakt kan worden van de diensten van burgerzaken Enschede. Daarnaast wordt de foto die aan de balie wordt gemaakt, met andere gegevens in het digitale systeem van de gemeente, bewaard. Dit kan 10 jaar zijn, en soms zelfs 110 jaar.

De Kamervraag richt zich met name op de verplichte inzet van geautomatiseerde gezichtsvergelijking door een gemeente, die de burger niet mag weigeren:
- wat vindt u daarvan?

- acht u het proportioneel dat foto's, vergelijkingsrapportages en persoonsgegevens digitaal worden opgeslagen?
- wat vindt u van de grondslag die de gemeente Enschede aanvoert voor deze wijze van identiteitsverificatie?
- kunt u een lijst sturen aan de Kamer waarbij voor iedere gemeente die deze methode hanteert is getoetst of er wordt voldaan aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)?

In uw beantwoording geeft u aan dat een deugdelijke identiteitsvaststelling in veel gemeentelijke processen randvoorwaardelijk is. Gemeenten zijn poortwachter van het identiteitsstelsel vanwege hun taken met betrekking tot reisdocumenten en de basisregistratie personen. Taken die ze terecht serieus nemen. U geeft aan dat gemeenten die automatische gezichtsvergelijking inzetten in deze processen, dit doen op eigen initiatief en onder eigen verantwoordelijkheid. U schetst ook de kwetsbaarheid met betrekking tot het visueel vergelijken van foto's. U verwijst naar uw Kamerbrief van 11 september jl. over speerpunten identiteitsstelsel. Hierin wordt de Kamer geïnformeerd dat u automatische gezichtsvergelijking wettelijk wil verankeren bij de aanvraag- en uitgifte van reisdocumenten en bij de eerste inschrijving in de basisregistratie personen en de basisadministraties persoonsgegevens in Caribisch Nederland. Een wijziging van wetten wordt daartoe voorbereid. Het wetsvoorstel wordt naar verwachting medio 2028 bij de Tweede Kamer ingediend.

Toelichting
Een verplichting tot identificatie is in de wet vastgelegd, maar niet het gebruik van automatische gezichtsvergelijking. Het wringt vooral dat bij weigering om aan de automatische gezichtsvergelijking mee te werken betrokkene geen rijbewijs of identiteitsbewijs krijgt, waar voorheen een visuele controle van de baliemedewerker voldoende was. De lokale politiek blijkt al lang toestemming te hebben gegeven om de techniek toe te passen.

De Autoriteit Persoonsgegevens geeft aan dat automatische gezichtsherkenning gebruikt mag worden als een Data Protection Impact Assessment (DPIA) is uitgevoerd. Hierin moet met concrete onderbouwing en cijfers worden aangetoond dat het gebruik ervan noodzakelijk is. De gemeente Enschede kan geen cijfermatige onderbouwing geven hoe vaak er identiteitsfraude is gepleegd aan de gemeentebalie, maar wijst op landelijke ontwikkelingen op het gebied van identiteitsfraude en ondermijning. De DPIA van de gemeente haalt ter onderbouwing van de problematiek een jaarverslag van het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID) (samenwerkingsverband van de Koninklijke Marechaussee en de Nationale Politie) aan waaruit blijkt dat look-a-like fraude is aangetroffen aan de landsgrenzen en op vliegvelden. Het jaarverslag bevat geen specifieke informatie over fraude bij gemeenten omdat dat niet het werkveld is van de KMar.

U licht in de antwoorden toe dat automatische gezichtsvergelijking een bewezen technologie is en onder de juiste omstandigheden een waardevol hulpmiddel. Maar de techniek moet wel op de juiste wijze worden ingezet met voldoende waarborgen om de medewerker te ondersteunen. De besluitvorming moet niet gebaseerd zijn op een algoritme. De verwerking van biometrische gegevens moet voldoen aan de AVG. Gemeenten zijn verwerkingsverantwoordelijke en moeten derhalve een DPIA uitvoeren. Hiermee kunnen gemeenten een zorgvuldige

afweging maken, onder meer over proportionaliteit en bewaartermijnen. De inzet van automatische gezichtsvergelijking bij al meer dan de helft van de gemeenten vindt plaats op eigen verantwoordelijkheid van deze gemeenten. U heeft geen algemeen overzicht welke gemeenten dat zijn en of de waarborgen voor een verantwoorde inzet van de technologie geboden zijn. Een rol daarin is weggelegd voor de Functionaris Gegevensbescherming van de gemeente en de AP als toezichthouder op de AVG.

Ook geeft u aan dat bij de eerste inschrijving van niet-ingezetenen in de BRP, een verantwoordelijkheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), al gelaatsscanners worden ingezet. Dit was een maatregel als gevolg van signalen over fraudemogelijkheden. De Kamer is daarover in 2020 geïnformeerd. Een Data Protection Impact Assessment (DPIA) is hiervoor opgesteld.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering
In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Beantwoording Kamervraag over het bericht 'Geen scan, geen paspoort'	